

ქეთი ჯიჯვიშვილი

პოლიტიკის მეცნიერებათა დოქტორი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორი

შოი სანაძე

პოლიტიკის მეცნიერებათა დოქტორი

გიორგი ჩხიკვიშვილი

საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის საერთაშორისო ურთიერთობების ფაკულტეტის მაგისტრანტი

საგადასახადო პოლიტიკური პარალელები

ძალთა მსოფლიო ბალანსის ახალი გადაწინააღმდეგობის პირობებში საქართველო აქტიურად ეძებს თავის ადგილს ახალ რეალობაში. ეს კი მოითხოვს თანამედროვე გლობალური პროცესების, მოვლენებისა და ფაქტების მეცნიერულ გააზრებას, ანალიზსა და შეფასებას.

თანამედროვე სახელმწიფოს რეკუტაცია და მისი განვითარების პერსპექტივები ყალიბდება რუსეთ-ამერიკის ურთიერთობების ფონზე. თუ ჩვენ ამერიკა – რუსეთის 200-წლიან დიპლომატიურ ურთიერთობას გავაანალიზებთ (2007 წელს შეუსრულდა 2000 წელი) და ამ 200 წელს გამოვაკლებთ უკანასკნელ 50-60 წელს, დანარჩენი ხანგრძლივი დროის განმავლობაში, როდესაც მსოფლიო მრავალპოლუსიანი იყო, ეს ორი ქვეყანა ოთხჯერ იყო ერთ მხარეზე: ამერიკის ბრძოლაში დამოუკიდებლობისათვის, ამერიკის სამოქალაქო ომში და ორ მსოფლიო ომში. მართალია, ცივი ომის განმუხტვას არ მოჰყოლია მათ შორის პარტნიორობა, მაგრამ მსოფლიოს ორ უძლიერეს ბირთვულ სახელმწიფოს შორის არსებული წინააღმდეგობანი წარსულთან შედარებით დღეს შეუდარებლად ნაკლებადაა იდეოლოგიზებული: სსრკ-ს დაშლასთან ერთად გაქრა იდეოლოგიური დაპირისპირება და ანტაგონიზმი. მოსკოვი აღარ არის ამერიკის გლობალური მოწინააღმდეგე. მათ ერთმანეთი სჭირდებათ და იმდენი ხილული თუ უხილავი ინტერესით არიან ერთმანეთთან დაკავშირებული, რომ პრაქტიკულადაა შეუძლებელი კონსტრუქციულ დიალოგსა და კომპრომისებზე უარის თქმა.

კრემლი იძულებულია საკუთარი შესაძლებლობები და რესურსები გადანყვეტილების მიღების პროცესში გაცილებით ფართო მასშტაბებსა და გლობალურ სივრცეში გაანალიზოს. თავის მხრივ,

ვაშინგტონიკ ერიდება რუსეთის უკიდურესად გალიზიანებას. ამისათვის საკმარისია გაეროს უშიშროების საბჭოში რუსეთის ვეტოს უფლება. „თეთრ სახლს“ სულ უფრო ხშირად სჭირდება სხვადასხვა პრინციპულ საკითხებზე რუსეთის თანხმობა უშიშროების საბჭოს რეკოლუციებზე. ამის დამადასტურებლად ის ფაქტიც კმარა, რომ 1994 წლის ივლისში გაეროს უშიშროების საბჭო დაეთანხმა აფხაზეთში რუსეთის ჯარების განლაგებას, რომლებიც ფორმალურად დსთ-ის ეგიდით იმოქმედებდნენ; იმავდროულად უშიშროების საბჭომ თანხმობა განაცხადა ამერიკის ინტერვენციაზე ჰაიტში. ეს ორი გადაწყვეტილება მიღებულ იქნა სწორედ გარიგების საფუძველზე [1, 3].

არათუ ელცინის, პუტინისა და მედვედევის რუსეთმაც ოფიციალურად განაცხადა, რომ მისი ეროვნული ინტერესები პოსტსაბჭოურ სივრცეშია კონცენტრირებული, ამიტომაც ამ ორ ქვეყანას შორის ნებისმიერი ხასიათისა და მასშტაბის უთანხმოებათა კვანძიც სწორედ ამ სივრცეშია, და შესაბამისად, თუ რეალური არაა, ჰიპოთეტური შეთანხმებისა და გარიგების სივრცეც სწორედ ამ რეგიონთანაა დაკავშირებული. ამის გაუთვალისწინებლობამ ქართულ რეალურ პოლიტიკაში და მხოლოდ იმ ილუზიით არსებობამ, რომ აშშ საქართველოს გულისთვის რუსეთს დაანგრევდა, საბედისწერო შედეგებამდე მიგვიყვანა. შეიძლება ითქვას, რომ რუსულ – ამერიკული ურთიერთობები ნააგავს ტალღისებურ რხევებს, როდესაც ერთ უბანზე დაძაბულობას ცვლის სხვაგან თანამშრომლობა. დიდი პოლიტიკური ანალიზი არ სჭირდება იმის დადგენას, რომ დომინირებს ტენდენცია, რომლის მიხედვითაც ორივე მხარე დროულად ჩერდება საშიშ ზღვარზე. პერიოდულად აშშ-ს სახელმწიფო დეპარტამენტი მკვახე ოფიციალურ განცხადებებს არ იშურებს რუსეთის მისამართით, მაგრამ თითქმის ყოველ ასეთ განცხადებას თან ახლავს ადმინისტრაციის რომელიმე ჩინოვნიკის დამბალანსებელი განცხადებები და არასოდეს არ ხდება მწვავე ურთიერთკრიტიკული განცხადებების მატერიალიზაცია პრაქტიკულ ქმედებებში. როგორც წესი, რესპუბლიკელების ხელისუფლებაში ყოფნის დროს უკიდურესად მწვავედება აშშ-ს კონფრონტაცია რუსეთთან, მაგრამ მოდიან დემოკრატები და ურთიერთობები ნორმალურ კალაპოტში დგება.

სამწუხაროდ, საქართველოს სამივე პრეზიდენტს მაშინ მოუნია ხელისუფლების სათავეში მოსვლა, როცა აშშ-ს ხელისუფლებაში რესპუბლიკელები იყვნენ. ამ ფაქტმა ქართველი პოლიტიკოსების ფანტაზიას ფართო გასაქანი მისცა და გარკვეული ილუზიები შეუქ-

მნა, რომ რუსეთს ომს მოუგებდა. ვინ იცის, ბოლო წლების მანძილზე აშშ-ს პრეზიდენტები დემოკრატები რომ ყოფილიყვნენ, იქნებ, საქართველოსაც არ ჰქონოდა ასეთი კონფრონტაცია რუსეთთან. რესპუბლიკელი პრეზიდენტების მხრიდან საქართველოს ხელისუფალთ, მართლაც, ჰქონდათ ერთგვარი მხარდაჭერა, მაგრამ მალე იმედები უცრუვდებოდა: 1992 წ. შემოდგომაზე აშშ-ს სათავეში მოდის დემოკრატიული პარტიის წარმომადგენელი ბილ კლინტონი, არადა ე. შევარდნაძე აშშ-ს პრეზიდენტის პოსტზე ისევ რესპუბლიკელს ელოდა, ხოლო 2008 წლის 4 ნოემბერს კი ამერიკელებმა აშშ-ს პრეზიდენტად აირჩიეს ბარაკ ობამა და არა რესპუბლიკელი მაკკეინი.

კრემლმა შეძლო თბილისის ომში ჩათრევა, თანაც ისე, რომ შეეცადა აგრესორებად ქართველები წარმოეჩინა. არ გამართლდა საქართველოს ხელისუფლების იმედები – რუსეთთან არათუ ომში, არამედ სერიოზულ დაპირისპირებაშიც კი არ ჩაერთო არც ევროპა და არც ამერიკა. ეს მოსალოდნელიც იყო, რადგან უმცროსი ბუმი რამდენიმე თვეში ტოვებდა აშშ-ს პრეზიდენტის პოსტს, და, როგორც წესი, თავისი მმართველობის ბოლოს აშშ-ს პრეზიდენტები ძალზე ფრთხილად იქცევიან. ასევე მოიქცა ჯორჯ-ბუში-უფროსიც 1992 წელს და შევარდნაძისა და სააკაშვილის დიდი იმედის მიუხედავად აფხაზეთი და მთლიანად საქართველო რუსეთის საჯიჯგნად იქცა.

კიდევ ერთ საბედისწერო პოლიტიკურ პარალელზე გვინდა გავამახვილოთ ყურადღება: 1992 წლის გაზაფხულ-ზაფხილში შევარდნაძის მთავრობას რუსეთმა ახალციხის მოტომსროლელი დივიზიიდან 108 ტანკი, რამდენიმე ასეული ჯავშანმანქანა და საარტილერიო დანადგარი გადასცა. ამან შევარდნაძის ხელისუფლებას შეცდომით აფიქრებინა, რომ შეძლებდნენ აფხაზეთში სეპარატიზმის დამარცხებას...

2008 წლის ზაფხულისათვის პრეზიდენტ სააკაშვილის ხელისუფლებასაც უხვად ჰქონდა მომარაგებული საბრძოლო ტექნიკა და ტყვია-წამალი, რაც იოლი გამარჯვების ილუზიას ქმნიდა...

ორივე შემთხვევაში რუსეთმა ერთი და იგივე ხაფანგი დაგვიგო, შეგვიტყუა ტანკებით სოხუმსა და ცხინვალში, ჩაგვიტრია ომში და აგრესორადაც გამოგვაცხადა [2, 4].

სამწუხაროდ, ქართული პოლიტიკური მეხსიერება მეტად ხანმოკლე აღმოჩნდა და ისტორია განმეორდა. 1992 წლის მოვლენებიდან ხელისუფლებამ დასკვნები ვერ გამოიტანა, ვერ გათვალა რუსე-

თისა და აშშ-ს პოლიტიკური მარშრუტი, ის რეალური და სავარაუდო ცვლილებები, რომლებიც ხდება და იგეგმება ოკეანეს გაღმა და რომელიც მთლიანად აისახება ქართულ პოლიტიკაზე და საბედისწერო შეცდომები 2008 წელსაც გაიმეორა. დაუშვა უსერიოზულესი სტრატეგიული შეცდომა, რომელსაც უმძიმესი შედეგები მოჰყვა: საქართველომ, საბოლოო ჯამში, სამივე პრეზიდენტის მმართველობის დროს დაკარგა 12 ათას კვ. კმ-ზე მეტი ტერიტორია.

გეორგ ფრიდრიხ ჰეგელი წერდა: „მმართველებს სახელმწიფო მოღვაწეებს, ხალხებს, ჩვეულებრივ ისტორიის გამოცდილებაზე მიუთითებენ ხოლმე, რათა ჭკუა მისგან ისწავლონ, მაგრამ ისტორია და მისი გამოცდილება მხოლოდ იმას გვასწავლიან, რომ არც ხალხებს და არც მთავრობებს არასოდეს ისტორიისაგან რაიმე არ უსწავლიათ და არასოდეს მოქცეულან იმ მოძღვრებათა შესაბამისად, რომლებიც ისტორიული გამოცდილებიდან უნდა გამოეთქანათ დასკვნების სახით [3, 4].

აღბათ საკამათოა, რამდენად ვერ გამოიტანა დასავლეთმა თავისი ისტორიიდან დასკვნები, მაგრამ გერმანელი მოაზროვნის სიტყვები რომ ზედგამოჭრილია თანამედროვე საქართველოსათვის ეს კი, სამწუხაროდ, უცილობელი ფაქტი გახლავთ.

ფილოსოფოსი მერაბ მამარდაშვილი რუსეთს უზარმაზარ ლოდს ადარებდა, რომელიც საქართველოს თავზე ჰკიდია. საქართველომ ყველაფერი უნდა გააკეთოს, რომ ლოდმა არ გაიტანოს – ამბობდა იგი. ამისათვის საჭიროა ქართულმა მხარემ განახორციელოს რაციონალურად ორიენტირებული, დაბალანსებული, გათვლილი პოლიტიკა, რომელიც კრისტალიზირდება პოლიტიკური გამოცდილებიდან, გამორიცხავს შემთხვევით გადახრებს და მიმართულია რისკის მინიმუმამდე შემცირებასა და სარგებლის მაქსიმუმამდე გაზრდაზე.

დამონმებული წყაროები და ლიტერატურა:

1. De Standaard, 3 August, 1994.
2. გაზ. „კვირის პალიტრა“, 10-16 ნოემბერი, 2008.
3. გეორგ ფრიდრიხ ჰეგელი, ლექციები ისტორიის ფილოსოფიაზე, თბ., 2001.

Kate Jijaishvili

*Doctor in the field of Political Sciences, professor of
Georgian Technical University*

Shio Sanadze

Doctor in the field of Political Sciences

George Chkhikvishvili

*Magistrant of Georgian Technical University, Interna-
tional relationship faculty*

Fatal Political Parallels

Summary

On the modern stage when the condition of world power balance is very different and changable Georgia try to find its' place on the world politic field. It is very important to analyze mane points of global political appearance. It is necessary to research and analysis Georgian political life and its facts in scientific aspacts.

We research Govern periods of Georgian three President: Zviad Gamsaxurdia, Eduard Shevardnadze and Mikhail Saakashvili, discussion of this point is very important for the Georgian future leaders and governments to prevent mistakes in the future political life of Georgia.